

**Válasz a Keresztény Advent Közösség
Tanulmányi Bizottságának állásfoglalására
az ún. Szentháromság-tan kérdésében**

Bevezetés

Tekintve, hogy a Keresztény Advent Közösség Tanulmányi Bizottsága által kiadott állásfoglalás nyilvánosságot kapott, és minden érdeklődő Testvér számára elérhető, úgy gondolom, az a tisztességes, ha a Testvérek mindkét oldal véleményét megismerhetik a felmerült kérdéseket illetően. A követhetőség érdekében pontról-pontra fogok haladni, lehetőség szerint sorrendben válaszolva az érvekre. Írásomat az igazság megismerése utáni őszinte vágy motiválta, s ugyanezt a belső igényt feltételezem a Kedves Olvasóban is.

Sajnos a Tanulmányi Bizottság írásának jelentős részére jellemző, - bizonyos pontatlanságok és a félreértések mellett -, hogy érvelésében nem mindig szorítkozik a tényanyagra, hanem sok esetben személyeskedésbe bocsátkozik, eleve bizalmatlanságot gerjesztve ezzel a másik oldallal szemben. E válasz írójának véleménye, hogy teológiai kérdésekben szinte lényegtelen, hogy ki mond ki egy állítást. Ezen az alapon ugyanis például Júdás hűtlensége miatt el kellene vetnünk az evangéliumot, Crosier miatt a szentély tanát, Preble miatt a szombatot, Jones és Waggoner miatt az 1888-as üzenetet. Ezeknek az embereknek fontos üzenetük volt egy adott időszakban, amit Isten adott szájukba, ők maguk mégsem tartottak ki a nekik adott világosság mellett. Veszélyes dolog tehát messzemenő következtetéseket levonni egy-egy ember életének kimeneteléből az általa képviselt hitelvi meggyőződésre vonatkozóan. Ha igazán becsületesen akarunk eljárni, akkor a kijelentések tartalmát kell nagyító alá venni, és azt kell összevetni a Bibliával, minden tanítás és gyakorlat mércéjével.

1. A tételek összegzése

Mivel az úttörők által képviselt nézetekről és a Szentháromság-tan fejlődéséről a tanulmány egy későbbi fejezete bővebben szól, az ezekkel kapcsolatos felvetésekre ott szeretnék majd válaszolni. A „szóban forgó antitrinitárius irányzat” hitbeli meggyőződésének kiértékelését sem kommentálnám itt helyben, az alapos olvasó könnyen megértheti a Szentírás értelmezéséről szóló pont alapján, milyen álláspontot képviselünk.

Nem tudunk viszont egyetérteni a tanulmány azon törekvésével, hogy - végső soron - az úttörők által képviselt álláspontot, amelyet igyekeztünk felmutatni, együvé sorolja Jehova Tanúi és az unitáriusok nézeteivel.

2. Az alappillérek

A hitünk oszlopait képező tanításoknak nyilván jelentős részét adják a Tanulmányi Bizottság által felsorolt tételek. De hogy ez a lista nem teljes, kitűnik abból, hogy rögtön kétféle változatot is olvashatunk. A Schwarz-féle - állítólag részletesebb - listából pedig például kimaradt a szombat, holott az nyilván meghatározó a hetedik napot ünneplő adventisták felekezeti hitét illetően. Bár kétségtelenül a felsorolt tanítások is az első ötven év munkáját fenntartó alapelvek részét képezték, pusztán azért, mert „általában” csak ezeket „szokás” említeni, még nem jelenti azt, hogy az Istenről szóló tanítás nem bírt volna legalább ilyen súllyal.

A következő kijelentésből egészen világosan kiderül, hogy **Ellen White az alappillérek közé sorolta az Istenről szóló tanítást is:**

„Mindazok, akik arra törekszenek, hogy eltávolítsák a régi útjelzőket, nem állnak szilárdan; nem emlékeznek arra, mint vették és hallották. *Akik olyan elméleteket próbálnak behozni, amelyek meg akarják dönteni hitoszlopainkat a szentéllyel, ill. Isten és Krisztus személyiségével kapcsolatban, elvakultan munkálkodnak.* El akarják bizonytalanítani Isten népét, hogy aztán horgony nélkül elveszenek a

sodrásban.” (*A korai évek Elmshavenben, 1900-1905*, 411-412. old.)

Nyilván felmerül a kérdés, miért is olyan lényeges ez a tanítás? Amikor J. H. Kellogg az 1900-as évek elején panteista tanokat kezdett terjeszteni Isten személyéről, Ellen White határozottan felszólalt ellene, és elítélte hamis elméleteit. Kellogg Istenről szóló tanításáról ezt írta:

„Nem vagy egészen világos Isten személyiségével kapcsolatban, noha ez valójában a mindent jelenti számunkra, mint nép számára. Tulajdonképpen magát az Úr Istent teszed semmissé.” (300. levél, 1903)

Ellen White szerint **Isten személyiségének helyes bemutatása - mind teológiai, mind gyakorlati értelemben - az advent nép elsődleges küldetése**. A helytelen Isten-kép szükségszerűen helytelen gyakorlathoz, végeredményben pedig hitehagyáshoz vezet. Az Istenről szóló téves elméletek hatásmechanizmusát így írja le Ellen White:

„Csak kevesen érzékelik az előttünk álló hitehagyás súlyát. De az Úr fellebbentette a fátylat, és megmutatta nekem, milyen súlyos következményei lesznek, ha kiforjra magát. Meg kell fűjnünk a riadókürtöt. Elismeri-e népünk Istent, mint legfelsőbb Uralkodót, vagy elfogadja a félrevezető érveléseket és nézeteket, amelyek **teljesen kifejtve semmivé teszik Őt azok elméjében, akik elfogadják ezeket?** ... Nem lehet könnyelműen kezelni azt a tényt, hogy egyesek, akiknek oly nagy világosságuk volt, és olyan nyilvánvaló bizonyítékokkal bírtak az általunk képviselt igazságot illetően, most mégis meginogjanak, és spiritualista elméleteket fogadjanak el Isten személyiségével kapcsolatban. **Ezek a tanok felforgatják az egész keresztény üdvrendet, ha logikus következményeik szerint végigvezetjük őket.**” (Különleges bizonyásgátételek, B sorozat, 7. szám, 37. old.)

Egyáltalán nem mellékes kérdés tehát, mit hiszünk Istenről, hiszen ez egész keresztény életvitelünkre és tapasztalatunkra kihatással van, csakúgy, mint hitünk más pontjai is (feltéve, hogy komolyan vesszük, amit vallunk). A megoldás tehát semmiképpen nem lehet az, hogy szembehunyva és fülbefogva a misztérium fátylát borítjuk a problémára, hanem ahogy Ellen White írja: „logikus következményeik szerint végigvezetjük” az elméleteket, és az eredmény meg fogja mutatni, melyik állja meg a helyét, és melyik van megfertőzve az ellenség kovászával.

Ha alaposan végiggondoljuk a felsorolt alappilléreket, láthatjuk, hogy gyakorlatilag mindegyik Isten személyiségének értelmezésén alapul, ill. annak helyes bemutatására irányul. A tévedések, amelyeket a protestáns közösségek magukkal cipeltek a katolikus anyaegyházból, mind elhomályosították Isten szeretet-jellemét az emberek előtt, s ezzel megfosztották az Istent keresőket attól, hogy eljussanak a tökéletességre. Az advent nép küldetése azt volt, és ma is az, hogy eloszlassa ezt a ködöt, lerontsa az Isten ismerete ellen emelt magaslatokat, és tanításával és példájával hűen képviselje és mutassa be Alkotóját. Isten személyisége tehát, azaz hogy kicsoda Ő, és mi jellemzi teremtményeihez való viszonyát, a mindent jelenti számunkra, mint nép számára.

Ellen White maximálisan támogatta testvéreit az Istenről alkotott hamis elméletek elleni küzdelemben. **Egyetlen utalást sem találunk viszont arra nézve, hogy megintette volna antitrinitárius nézeteket valló testvéreit téves elgondolásaik miatt**, annak azonban számtalanszor bizonyosságát adta, hogy még a látszatát is szeretné elkerülni annak az elgondolásnak, hogy hitelveit tekintve bármiben is eltér testvéreitől. A Szentháromság-tan az első ötven év Szentháromság-ellenes álláspontjához képest azonban drasztikus változást jelent az Isten személyéről vallott felfogásban - ez pedig nyilvánvaló kihatással van a többi alappillérré

is.

3. *A sola Scriptura elve*

Tökéletesen igaz, és kétszeresen is szeretném aláhúzni a tanulmány azon kijelentését, hogy „*ha jobban támaszkodnánk egyházi hagyományunkra, mint az Írásokra, akkor a nagy protestáns egyházak útját követnénk, akik reformátoraik álláspontjához ragaszkodva végül szembekerültek az általuk formailag máig vallott, és éppen a nagy elődök által lefektetett 'sola Scriptura'-elvvvel.*” Ilyen szempontból valóban teljesen mindegy, mit mondtak az úttörők, de ugyanígy mindegy, mit mond akár ez a közösség is vagy az Unió. Az igazság független mindenféle emberi véleményétől, és független attól is, kik és mennyien képviselik. Ha mindenki egyedül a Szentírásból merítené tanításait, akkor ezekben az alapvető kérdésekben nem sok vitának maradna hely. A sola Scriptura elvet azonban sajnos egyetlen advent egyház sem alkalmazza következetesen, ha komolyan védelmébe kívánja venni a Szentháromság tanát!

Természetesen senki nem állítja, hogy az úttörők tévedhetetlenek lettek volna. Azonban figyelembe kell venni, hogy Ellen White tanácsai könyveik kiadására és az általuk vallott alapelvekhez való visszatérésre vonatkozóan milyen körülmények között hangoztak el. Alapvető észrevétel, hogy **szinte minden ilyen kijelentés abból az időből származik, amikor az advent nép a Kellogg-válsággal küzdött, melynek - ahogy már fentebb szóba került - legnagyobb és legsúlyosabb tévedése az Istenről szóló hamis tanítása volt.** Ez persze megingatta a többi alappillért is, ezért szükségessé vált, hogy azok ismét megerősítést nyerjenek az advent mű úttörői írásainak újrayomtatása által. **Ezek között az írások között azonban - melyeket Ellen White isteni tanács alapján ajánlott - előfordult olyan is, ami határozottan Szentháromság-ellenes álláspontot képviselt** (pl. Uriah Smith: *Dániel és Jelenések*). Mindez 1898 után történt, amikor Ellen White állítólag már egyértelműen Szentháromság-hívő volt! Érthetetlen, hogy ha Kellogg - egészségügyileg egyébként kiváló - könyvét az Isten személyével kapcsolatos spekulációk miatt veszélyesnek tartotta, más könyveket, amelyek a modern adventizmus szerint szintén spekulatív elméleteket tartalmaznak Isten személyét illetően (ti. az úttörők antitrinitárius nézeteit), miért ajánlott.

Arra az állításra, hogy a mozgalom úttörői korábbi egyházaikból hozták magukkal antitrinitárius nézeteiket, még visszatérünk egy későbbi fejezetben, ahol erről bővebben is szó esik - de ha komolyan vesszük a sola Scriptura elvet, akkor ez a felvetés elveszti jelentőségét. **Az igazi kérdés ugyanis, hogy mit tanít a Szentírás;** emellett már csak másodrendű, hogy az úttörők összhangban voltak-e ezzel, az pedig már egyenesen lényegtelen, hogy honnan merítették ezzel kapcsolatos ismereteiket.

4. *A Szentírás álláspontja*

(I) Isten - egy vagy három?

Szembekerülünk a sola Scriptura-elv lényegével, amikor axiómák, bizonyítás nélkül kimondott tantételek mentén tanulmányozzuk a Szentírást, - ilyenkor szinte bizonyos, hogy téves értelmezésre jutunk. A béreai lelkülettel ellentétben, amikor egy kérdésben előre állást foglalunk, és aztán ehhez válogatunk igéket - ez olyan, mintha ki akarnánk oktatni Istent, hogy mit mondjon nekünk.

„A három különálló, egyenlőképpen isteni személy” bizonyítására felhozott igeversék aligha adnak felvilágosítást számunkra az Atya, a Fiú, és a Szent Lélek különállóságára és egyenlőségére vonatkozóan, semmit nem árulnak el a hármójuk között fennálló kapcsolatrendszeréről. Kétségtelen, szó van mind a háromról, de ha mindenféle előítélet nélkül

olvassuk ezeket az Igéket, bizonyos, hogy semmiféle Szentháromság-Isten gondolata nem fog felmerülni bennünk.

Ahelyett tehát, hogy bármit is belemagyaráznánk a fenti igékbe, érdemes előbb a világosabb kijelentésekből kiindulni, amelyek pontosan felvázolják előttünk, amit az „Istenségről” tudhatunk. Mind Szentháromság-hívők, mind Szentháromság-tagadók a következő Igére hivatkoznak, mint az egyistenhit alapjára:

„Jézus pedig felele néki: Minden parancsolatok között az első: Halljad Izráel: **Az Úr, a mi Istenünk egy Úr.**” (Mk 12:29, idézi 5Móz 6:4-et)

Maga **Jézus Krisztus Atyját nevezte az „egyedül igaz Istennek”** (Jn 17:3), Pál pedig két ízben is megerősítette ezt a félreérthetetlen igazságot:

„**Egy az Isten és mindeneknek Atyja**, a ki mindeneknek felette van és mindenek által és mindnyájatokban munkálkodik.” (Ef 4:6) „... tudjuk, hogy ... **Isten sincs senki más, hanem csak egy.** ... Mert ha vannak is úgynevezett istenek akár az égben, akár a földön, a minthogy van sok isten és sok úr; mindazáltal **nekünk egy Istenünk van, az Atya**, a kitől van a mindenség, mi is ő benne; és egy Urunk, a Jézus Krisztus, a ki által van a mindenség, mi is ő általa.” (1Kor 8:4/b-6)

Bár az Istennek fordított héber szó [*elohim*] többes számú alakban van, szó sincs arról, hogy Istent nem egyetlen személyként kellene elgondolnunk. A Biblia például a filiszteusok istenét, Dágont is ezzel a szóval jelöli [*elohim*], itt viszont világos, hogy csupán egyetlen személyről van szó (lásd: Bír 16:23; 1Sám 5:7). **A többes szám használata egész egyszerűen Isten fenségére, hatalmasságára, uralkodó voltára utal.** 1Móz 3:22-ről Ellen White a következőt írja:

„Miután megteremtették a földet minden élőlényel együtt, az Atya és a Fiú nekilátott, hogy véghezvigyék tervüket, melyet még Sátán bukása előtt elhatároztak: hogy embert alkossanak képmásukra. A föld és minden rajta élő teremtésében együttműködtek, most azért **így szólt Isten a Fiához:** 'Teremtsünk embert a mi képünkre.'” (*A megváltás története*, 20-21. old.)

Itt sincs tehát szó többről, mint hogy Isten [*elohim*] az Ő Fiához, Krisztushoz szólt. A Szent Lélek szóba se kerül, mint harmadik, teremtő isteni személy. De ez egyáltalán nem meglepő, ha figyelembe vesszük, hogy a békesség tanácsa Isten és Krisztus között volt, egészen pontosan „kettőjük között,” nem pedig három személy között (Zak 6:13). A Biblia nem mond ellent önmagának: **az Isten egy, mégpedig az Atya egyedül, nem pedig Atya, Fiú és Szentlélek együttvéve.**

Az Atya és a Fiú egysége nem rombolja le egyikük személyiségét sem. Krisztus azt kérte Atyjától, hogy mi is ugyanúgy egyek lehessünk, ahogy ők egyek. Így mivel nem indokolt az egységben lévő tanítványok sokaságát egy tanítványnak nevezni, úgy nem indokolt az egységben munkálkodó isteni személyeket sem egy Istennek nevezni. De ha mégis ezt tesszük, mi az eredmény? Felmerül a kérdés: személy-e Isten? A válasz, ha logikusan gondolkodunk, szükségszerűen negatív: **Isten nem lehet személy, mivel három személy az három, nem pedig egy.** Ugyanakkor **elvieken azt is tagadja a Szentháromság-tan, hogy három különálló Istenről lenne szó** (triteizmus), így a laikus hívőnek nem marad más, csak egy elvileg személyes Isten, aki valójában mégsem személy, egy olyan Isten, aki (?) egy, de mégis három, és akit (?) úgy kell szeretnem teljes lényemmel, hogy közben eleve kizárom a személyes megismerés lehetőségét.

(II) Krisztus Fiúsága - valóság vagy szerepjáték?

Bár a tanulmány névlegesen elfogadja Krisztus Fiúságát, mégis inkább arra tesz utalásokat, hogy Krisztus annyira örök, hogy nem lehetett kezdete. **Noha Krisztus mennyei születésének idejét és módját nem tudjuk értelmünkkel felfogni (lásd: Péld 8:22-24), indokolatlan ennek rovására örökkévalóságát kihangsúlyozni, mintha azt jobban megérthetnénk véges elménkkel. Ugyanis hiába ismerjük el Krisztus Fiúságát, ha nem vonjuk le a logikus következtetéseket, ami ebből származik.** Cseppet sem kellene megzavarjon az, hogy a Szentírás öröknek is nevezi a Fiút, hiszen máshol a „tűzzel és kénkövel” való kínoztatást mondja öröknek, és ott semmi kétségünk nincs, hogy az „örökkön örökké” kifejezés által megjelölt időnek valahol határa van, véget ér. Ugyanilyen meggondolással miért ne lehetne Krisztus örökkévalóságának kezdete?

Hogy milyen következményekkel jár, ha elvetjük Krisztus szó szerinti Fiúságának (azaz mennyei születésének) bibliai tanítását, jól szemlélteti a következő idézet: „...az egyik isteni Lény elfogadta és felvette az Atya szerepét, egy másik a Fiú szerepét.” (*Adventist Review*, 1996. október 31., 12. old.) A HNA Egyház (az Unió) a hivatalos álláspont szerint jelenleg nem hisz Krisztus szó szerinti Fiúságában, az „egyszülött” kifejezést nem tartja szó szerint értelmezendőnek, csupán az Atya és a Fiú különleges kapcsolatára vonatkoztatja (lásd: *A hetednapi adventisták hiszik...*, 43. old., 7. lábjegyzet). **Ez azonban szükségszerűen ahhoz a következtetéshez vezet, hogy amikor Isten feláldozta értünk Krisztust, tulajdonképpen nem is az egyszülött Fiát áldozta fel, aki tőle származott, hanem egy tőle független, másik Istent, akihez semmilyen rokoni szál nem fűzte őt.**

Ha pedig nincs származási kapcsolat az Atya és a Fiú között, akkor csak szerepjátékról beszélhetünk - az Istenség első személye az Atya szerepét játssza, az Istenség második személye pedig Fiút alakít. **Bár már önmagában is visszataszító a gondolat, amely Krisztust színésszé alacsonyítja, felmerül az a kérdés is, vajon tényleg olyan nagy volt-e az Atya részéről az áldozat, ha nem is a saját Fiát adta oda értünk?** Többet kért volna Isten Ábrahámtól, mint amit Ő maga adott, hiszen Ábrahámnak mégiscsak a saját fiát kellett volna feláldoznia, aki tulajdon lényéből származott? Afelől sem lehetünk egészen bizonyosak, hogy Krisztus pontosan mutatta-e be az Atyát - hiszen honnan tudhatnánk, hogy az Atya pontosan úgy szeret minket, mint a Fiú, ha Krisztus egy másik Isten, nem pedig Isten Fia, az Ő valóságának képmása? Ha alaposan végiggondoljuk, a Szentháromság-tan egészen bizonyosan elhomályosítja előttünk Isten szeretetét (Jn 3:16).

Az evangéliumokban és János leveleiben többször is találkozunk azzal a gondolattal, hogy **Krisztus Fiúságának ténye az üdvösség kősziklája.** Annyira kulcsfontosságú helyesen értenünk ezt az igazságot, hogy János ezt írja: „Ki az, a ki legyőzi a világot, ha nem az, a ki hiszi, hogy Jézus az Isten Fia?!” (1Jn 5:5) Azt is megérthetjük ebből, miért olyan fontos, hogy helyesen gondolkodjunk Isten személyéről - hiszen csak a Golgota keresztyéről tündöklő szeretet szemlélése által változhatunk el Isten dicsőségére, és válhatunk igazán győztesekké. **Amíg hamis fogalmaink vannak Isten szeretetéről, vagy egyszerűen figyelmen kívül hagyjuk, és nem gondolkodunk róla, megfosztjuk magunkat attól az erőforrástól, ami felkészíthet minket az elváltozásra.**

Kevés itt a hely, hogy minden gyakorlati következményre kitérjek, mi minden származik Krisztus Fiúságának helyes értelmezéséből. E. J. Waggoner: *Krisztus és az Ő igazsága* c. könyvét melegen ajánlom minden Kedves Testvérnek, aki szeretne elmélyülni a témában. Röviden azért hadd említsek meg néhány magától értetődő következményt, elejét véve a félreértéseknek:

- Krisztus, mivel Isten született Fia, tökéletes másolata Atyjának (Zsid 1:3), természeténél fogva

isteni lény. Ilyen értelemben Isten; jelleme, hatalma és isteni tulajdonságai megegyeznek az Atyáéval.

- Krisztus származásánál fogva méltó az isteni tiszteletre (Zsid 1:4), de ezen felül Atyja is felmagasztalta Őt (Zsid 1:6), és kizárólagos képviselőjévé tette (Zsid 1:2, 9).

- Krisztus mindenkor önként alárendeli magát Atyja akaratának, annyira, hogy amikor befejezi a megváltás művét, egészen Atyjának, a világegyetem Uralkodójának ajánlja az országot. (1Kor 15:28)

- Krisztus örökölte Istentől neveit és hatalmi címeit, ezért a Szentírás számos helyen utal rá úgy, mint Isten, illetve Jehova/Jahve. Ezzel párhuzamosan „az Úr (Jehova) angyalának” is nevezi az Írás, érzékeltetve, hogy Krisztus mindenkor Istent képviseli (nem pedig önmagát), jelenléte Atyja jelenlétével azonos.

- Krisztus mindenkor Atyjára irányítja figyelmünket, az Ő szeretetére tanít, Őt jelenti ki nekünk. Krisztus Fiúsága a garancia arra, hogy Ő tökéletesen bemutatta nekünk mennyei Atyánkat, ez biztosít minket arról, hogy Krisztuson keresztül valóban megismerhetjük az egyedül igaz Istent. (Jn 14:7-10; 17:3)

(III) A Szent Lélek - Az Atya és a Fiú lelke vagy különálló személy?

A tanulmány elismeri, hogy a Szent Lelket a Szentírás az Atya és a Fiú lelkével azonosítja, azonban sajnálatos módon mégis inkább az ellenkezőjét próbálja meg bebizonyítani. Ha ugyanis következetesen alkalmaznánk a sola Scriptura elvet, és engednénk, hogy a bibliai analógiák természetes jelentésükkel szóljanak, nem maradna hely egy harmadik, különálló isteni személy gondolatának. Az elméletet nem támogató igék mellőzése szinte minden esetben tévedésekhez vezet - jelen esetben ahhoz, hogy a Szent Lélek különálló isteni személy.

Egyáltalán nem meglepő, hogy a Szentírás személyi tulajdonságokkal ruházza fel a Szent Lelket, mert ez az ember lelkéről is elmondható. A tanulmány megjegyzi, hogy „Isten Lelkét, az ember lelkéhez hasonlóan a személyiség hordozójának mondja az Ige.” Isten a maga képére és hasonlatosságára alkotott minket, s **ahogy az Isten Lelke képviseli Isten személyiségét, úgy képviseli az ember lelke is az ember személyiségét.** Ha tehát a Szent Lélek ugyanolyan személy, mint Isten és Krisztus, akkor kell legyen lelke - amiről azonban sehol nem olvasunk. Feloldhatatlan ellentmondás azt állítani, hogy a Szent Lélek egyszerre Isten Lelke és Krisztus Lelke, s ugyanakkor tőlük független, különálló személy is egyben.

A bibliai analógiák szabályszerűségeit figyelembe véve 1Kor 2:9-11-ből nehezen olvasható ki az a gondolat, hogy a Szent Lélek különálló személy lenne. El lehet-e vajon képzelni, hogy a Szentlélek, mint harmadik, különálló isteni személy szabadon kutathatja az Atya mélységes gondolatait, és amit talál, azt elmondja nekünk? Mk 13:32 szerint erre még Krisztus sem jogosult, noha közte és Atyja között békesség tanácsa van! Természetesen a Biblia nem beszél ilyesmiről, a korinthusi ígében egyszerűen párhuzamról van szó (azaz a „vizsgál” és a „tud” gyakorlatilag ugyanazt fejezi ki). **A különbség abban áll, hogy a véges emberi lélek csak az ember dolgait képes vizsgálni, Isten Lelke azonban „mindeneket.” (lásd: Zak 4:10; Jel 5:6) A hasonlóság Isten Lelke és az ember lelke között pedig épp az, hogy a tulajdonosának dolgait mindkettő tudja.** Tehát ha azt akarom bizonyítani a Szent Lélekről, hogy azért különálló személy, mert vizsgálja és tudja az Isten dolgait, akkor ahhoz azt kell előbb feltételeznem, hogy az ember lelke is különálló személy, nem pedig az ember maga. Ezt viszont senki sem állítja. Az én lelkem én vagyok. Isten Lelke: Isten maga.

Ennek hátterén könnyű megérteni, miért hivatkozik a Szentírás sokszor úgy a Szent Lélekre, mint személyre. Amikor Krisztus megígérte a Vigasztalót tanítványainak, így szólt hozzájuk:

„És én kérem az Atyát, és más Vigasztalót ad néktek, hogy veletek maradjon

mindörökké. Az igazságnak ama Lelkét: a kit a világ be nem fogadhat, mert nem látja őt és nem ismeri őt; **de ti ismeritek őt, mert nálatok lakik**, és bennetek marad. Nem hagylak titeket árvácul; **eljövök ti hozzátok.**” (Jn 14:16-18)

Krisztus azzal erősítette tanítványait, hogy valójában Ő lesz az, aki a Szent Lelken keresztül visszajön hozzájuk: és így állandóan élvezhetik majd jelenlétét. Egyáltalán nem volt szokatlan tőle, hogy harmadik személyként beszéljen önmagáról, számtalan példát találunk erre az evangéliumokban (Mt 20:28; Mk 10:33; Jn 13:31 stb.). S bár azt mondta, hogy „más Vigasztalót” (parakletos) küld, a Biblia szerint egyetlen közbenjárónk (parakletos) van csupán, és ez Jézus egyedül (1Tim 2:5). Viszont az is igaz, hogy a Szent Lelken keresztül Krisztus másképp van jelen, mint amikor emberi formában tanítványai között járt - ilyen értelemben „más Vigasztaló.” A Szent Lélek mégsem választható el Jézus személyétől: „Az Úr pedig a Lélek.” (2Kor 3:17) Tehát a Szent Lélek maga Krisztus - és ilyen értelemben ugyanaz a személy -, csak más megnyilvánulási formában - ilyen értelemben pedig más személyiség.

Másrészt a Szentírás - nem is kevés helyen - úgy is beszél a Szent Lélekről, hogy az nehezen egyeztethető össze a mi személyről alkotott fogalmainkkal. Így például a „hét lélek” (Jel 1:4) „kiöntetik” (Ésa 32:15; 44:3), „kitöltetik” (ApCsel 2:17), fel lehet valakit „kenni” vele (Lk 3:22 vö. 4:18), lehet belőle „kettős mértéket” kérni (2Kir 2:9) vagy akár „mérték nélkül” is adathatik (Jn 3:34). Az is nehezíti felfogásunkat, hogy - amint azt a tanulmány is elismeri - a Szent Lelket nem tudjuk testi alakban elképzelni (az Atyával és a Fiúval ellentétben), mivel nincs is helyhez kötve, egyszerre mindenütt jelen van (lásd: Jel 5:6; Zsolt 139). Ha tehát úgy tűnik, hogy ellentmondásban van az az állítás, mely szerint a Szent Lélek az Atya és a Fiú Lelke, azzal, hogy egyúttal Isten jelenléte, befolyása és ereje is, először is azt kell figyelembe vennünk, hogy erről a nehézségről nem mi tehetünk, hanem a Biblia ihletője. **Egészen biztosak lehetünk abban, hogy felülmúlja az emberi felfogóképesség határait az a titok, hogyan lehet Isten és Krisztus egyszerre mindenütt jelen, és hogyan tölthetik ki Lelküket minden testre.**

Komoly problémába ütközünk, ha a Szent Lelket különálló személyként próbáljuk elgondolni; ellenben ha megértjük, hogy az Atya és a Fiú mindenütt jelenvaló Lelkeként őket képviseli, és az Ő személyiségüket hordozza, eltűnik a nehézség. Krisztus szavai valósággá válnak számunkra: „Ha valaki szeret engem, megtartja az én beszédemet: és az én Atyám szereti azt, és ahhoz megyünk, és annál lakozunk.” (Jn 14:23) Krisztus nem firtatja a Szent Lélek természetét: hogyan működhet egyszerre személyként és befolyásként - **a lényeg, hogy általa valósul meg az Atya és a Fiú személyes jelenléte világunkban, és az emberi szívekben.**

Pár szó erejéig térjünk még vissza Mt 28:19-hez. A tanulmány azon érvre támaszkodik, hogy mivel a Szent Léleknek neve van, és ez együtt van említve az Atya és a Fiú nevével, ebből az következik, hogy a Szent Lélek az Atyával és a Fiúval egyenrangú, harmadik isteni személy. Ez az érv azonban vitatható, mert például Jel 3:12-ben is olvasunk egy harmadik névről, ami az Atya és a Fiú neve mellett felkerül a győztesek homlokára, mégse gondolja senki egy percig sem, hogy az új Jeruzsálem az Atyával és a Fiúval egyenrangú, harmadik (vagy a Szentlélek mellett negyedik) isteni személy lenne. Attól, hogy valaminek neve van, még nem biztos, hogy önálló személy is.

Kétségtelen viszont, hogy a „név” kifejezés a Biblia fogalomvilágában egészen sajátos tartalommal bír. És az az állítás is nagyon helyénvaló, hogy **a „név” személyiségre utal - bizonyos tulajdonságok, jellemzők/jellemvonások összességére.** Így érthetjük azt is, miért lehet az új Jeruzsálem neve az üdvözülők homlokán az Atya és a Fiú neve mellett: ők a mennyei hon polgáraival azonosítják magukat, és életüket ehhez a „névhez” igazítják.

A Szent Lélek nevét sem érthetjük szó szerint (azaz mint tulajdonnevet - hiszen a Szentírás

sehol nem említi, hogy a Léleknek lenne ilyen), **hanem csak mint a személyiségét, tulajdonságait leíró kifejezést** - hasonlóan a mennyei Jeruzsálemhez. Krisztus nem keresztségi formulát adott tanítványai szájába (az apostolok következetesen Jézus nevére kereszteltek), hanem azt parancsolta nekik, hogy tanítsák az embereket arra az igazságra, hogy az Atya odaadta értünk a Fiát, és a Szent Lélek által mindenkor velünk kíván lakozni. Uriah Smith így foglalta össze e vers jelentését:

„Az Atya, a Fiú, és a Szent Szellem nevében keresztelkedünk meg. (Mt 28:19). Ezzel azt fejezzük ki, hogy **hiszünk az egy igaz Isten létezésében, Fiának közbenjárásában, és a Szent Lélek befolyásában.**” (Bibliatanulmányozó segédlet, 1858)

2Kor 13:13-mal kapcsolatban először is érdemes megjegyezni, hogy Pál apostol köszöntéseiben és búcsúzásaiban következetesen csak az Atyát és a Fiút említette meg, ez az Ige jelenti a kivételt. **Szó sincs tehát valamiféle általános Szentháromság-formuláról.** János első levelének köszöntése segít megértenünk ezt az ígét: „A mit hallottunk és láttunk, hirdetjük néktek, hogy néktek is közösségtel legyen velünk, és pedig a mi közösségünk az Atyával és az ő Fiával, a Jézus Krisztussal.” (1Jn 1:3) Meglepő? Nem igazán, ha komolyan vesszük, hogy csak két isteni személlyel lehet közösségünk. Ugyanakkor azt is láttuk, hogy **az Atya és a Fiú személyes jelenléte a Szent Lélek által valósul meg.** Tehát Pál kívánsága, hogy a „Szent Lélek közössége” legyen velünk, nem azt jelenti, hogy a Szentlélekkel, mint különálló isteni személlyel legyen közösségünk, hanem hogy az Atyával és a Fiúval, a Szent Lélek által.

Zárszóul csak ismételni tudom a Tanulmányi Bizottság írásában megfogalmazott igazságot: „Ezek szerint Isten Lelkének jelenléte Isten személyes jelenlétével egyenértékű. Ahol a te Lelked van, 'Te' ott vagy, mondja Dávid.”

5. Ellen White kijelentései

Mielőtt megvizsgálánk az idézeteket, először szeretnék világossá tenni néhány alapelvet a Profétaság Lelkét illetően:

- 1) Önvallomása szerint a Profétaság Lelke csupán kicsiny világosság, mely a nagyobb világosságra (a Szentírásra) mutat. Ennek megfelelően, tanainkat egyedül a Szentírásból kell merítenünk: amit a Szentírásból nem tudunk alátámasztani, azt a Profétaság Lelkével sem lehet.
- 2) Mivel a Profétaság Lelkének kijelentései összhangban állnak a Bibliával, a látszólagos ellentmondásokat a Bibliából merített igazság fényében kell feloldani.
- 3) A Profétaság Lelkének értelmezésére is ugyanazok a szabályok érvényesek, mint a Bibliára: ígét ígével kell összevetni, és a világos kijelentésekkel kell magyarázni a bizonytalanokat. Ha egy kérdésben még így sem látunk tisztán, akkor a bizonyítékok mérlegét vesszük figyelembe.

(I) Krisztus Fiúsága

Az idézett kijelentések ismét **azt a benyomást keltik az emberben, hogy Krisztus Fiúságát, mennyei születését nem lehet szó szerint venni: Krisztus annyira örök, hogy nem lehetett kezdete.** Ilyen vonatkozásban idézni azt a kijelentést, hogy „A Krisztusban lakozó élet eredeti, nem kölcsönkapott, nem származtatott élet,” azt sugallja, hogy Krisztus nem származhatott az Atyától. (Megjegyzem, hogy a HNA Egyház leginkább erre a kijelentésre támaszkodik, mikor Krisztus szó szerinti Fiúsága ellen érvel.) Ez az értelmezés azonban ellentétben áll azzal, amit a Szentírás világosan elénk tárt. De ha elolvassuk a szöveggörnyezetét is ennek a kijelentésnek - ahogy azt Ellen White eredetileg leírta -, világossá válik, hogy természetes jelentése egyáltalán nincs ellentétben a Bibliából megismert igazsággal:

„A Krisztusban lakozó élet eredeti, nem kölcsönkapott, nem származtatott élet. ***Ez az élet nincs meg az emberben, csak Krisztus által birtokolhatja***. Nem tudja megszolgálni; ingyen ajándékként kapja azt, ha személyes Megváltójaként hisz Krisztusban. 'Az pedig az örök élet, hogy megismerjenek téged, az egyedül igaz Istent, és a kit elküldtél, a Jézus Krisztust.' (Jn 17:3) Ez ***az élet nyitott kútja*** a világ számára.” (*Szemelvények I*, 296, 297. old.)

Ezek szerint az ember is elnyerheti és birtokolhatja az „eredeti, nem kölcsönkapott, nem származtatott életet,” és persze ez nem jelenti, hogy az embernek ne lett volna kezdete. Ahogy a Szentírás mondja: „Mert a miként az Atyának élete van önmagában, akként adta a Fiúnak is, hogy élete legyen önmagában.” (Jn 5:26) Ez a kijelentés tehát az Atyában lévő életről, a halhatatlanság csodálatos titkáról szól, amelyet Krisztus örökségként kapott Istentől, s amivel jogszerűen rendelkezhet. **Ebből még semmit nem tudunk meg Krisztus örökkévalóságáról.** Ettől világosabb kijelentésekre van szükségünk:

„Tökéletes volt az áldozat, mert „úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egyszülött Fiát adta” - ***nem egy teremtet fiút, amilyenek az angyalok, nem egy fogadott fiút, amilyen a kegyelmezett bűnös, hanem azt a Fiút, aki az Atya valóságának képmására született***, aki teljes fenségének minden dicsőségével, és aki egy Istennel hatalomban, méltóságban és isteni tökéletességben. Őbenne lakozott az Istenségnek egész teljessége testileg.” (*Az idők jelei*, 1895. május 30.)

„A Szentírás világosan elénk tárja, milyen kapcsolat van Isten és Krisztus között, és legalább ilyen világosan bemutatja személyiségüket és függetlenségüket. [Zsid 1:1-5 idézve] ***Isten Krisztus Atyja; Krisztus Isten Fia. Krisztus felmagasztalt pozícióba helyeztetett. Eggyé tétetett az Atyával.*** Isten minden terve nyitva áll Fia előtt.” (*Bizonyságtételek VIII*, 268. old.)

Érdemes megjegyezni, hogy ez az utóbbi kijelentés szintén abból az időből való, amikor Kellogg panteista nézeteket kezdett el terjeszteni Isten személyével kapcsolatban. Ellen White világossá akarta tenni: Isten az Atya (nem pedig Atya-Fiú-Szentlélek), Krisztus pedig az Ő egyszülött Fia (nem pedig egy másik Isten). Krisztus Atyja akaratából lett egyenlővé Istennel, „mert tetszett az Atyának, hogy Ő benne lakozzék az egész teljesség.” **Krisztus Istensége és Atyjával való egyenlősége tehát elválaszthatatlan Fiúságától, mennyei születésének tényétől.** (A témával kapcsolatban lásd: *Patriárkák és próféták*, 1. fejezet.)

(II) A Szent Lélek személyisége

Bár a Tanulmányi Bizottság összeállításából úgy tűnhet, Ellen White minden kétséget kizáróan a Szent Lélek különálló személy voltát tanította, tudomásul kell venni, hogy az idézett kijelentésekkel (leszámítva még egyet-kettőt és néhány variációt) ki is merül az „egészen egyértelmű” bizonyítékok tárháza. Emellett viszont számtalan olyan kijelentést olvashatunk tőle, amelyek rávilágítanak, hogy Ellen White tökéletes összhangban volt úttörőtársaival a Biblia tanítását illetően. Íme néhány:

„***Az isteni Lélek, amit a világ Megváltója megígért, hogy elküld: Isten jelenléte és ereje***.” (*Az idők jelei*, 1891. november 23., 1. bek.)

„***Az Üdvözítő a mi Vigasztalónk.*** Ezt már bebizonyítottam.” (*Kéziratok*, 8. köt., 49. old.)

„Mit mondott Üdvözítőnk? 'Nem hagylak titeket árvakul; eljövök ti hozzátok.' 'A ki

ismeri az én parancsolataimat és megtartja azokat, az szeret engem; a ki pedig engem szeret, azt szereti az én Atyám, én is szeretem azt, és kijelentem magamat annak.' Amikor a próbák beárnyékolják lelkedet, emlékezz **Krisztus** szavaira, és emlékezz, hogy **Ő láthatatlanul jelen van a Szent Lélek személyében**, és hogy **Ő a te békeséged és vigaszod**. Ő bizonyítékát adja, hogy veled van: az Igazság Napja elűzi borúdat. Így szól Krisztus: 'Ha valaki szeret engem, megtartja az én beszédemet: és az én Atyám szereti azt, és ahhoz megyünk, és annál lakozunk.' Légy derűs, mert a világosság el fog jönni, és lelked hatalmasan fog örvendezni az Úrban." (*Isten leányai*, 185. old., 124. levél, 1897)

„Miért olyan gyöngék és betegesek a gyülekezetek, annyira, hogy már szinte haldokolnak? Azért, mert az ellenség csüggesztő befolyásával megingatta a kételkedő lelkeket. **Azt próbálta elérni, hogy szem elől tévesszék Jézust, mint Vigasztalót, aki fedd, figyelmeztet és dorgál**, ezt mondván: 'Ez az ösvény, ezen járjatok.' Krisztusé minden hatalom mennyen és földön, és ő megerősítheti az ingadozókat, és helyre állíthatja a tévelygőket. Meggyőződéssel, és Istenbe vetett reménységgel fel lehet lelkesülni, és az Istenbe vetett bizalom mindig magával vonja, hogy egymás iránt is bizalom ébred." (*Review & Herald*, 1890. augusztus 26.)

A Vigasztaló tehát maga Jézus Krisztus, nem pedig egy harmadik, tőle különböző Isten! Az utolsó idézet tanulsága szerint Sátán az, aki el akarja hitetni velünk, hogy nem Jézus a mi Vigasztalónk, mert tudja, hogy akkor elveszítjük az erőt, amivel ellenállhatnánk kísértéseinek. Tudja, hogy **egyedül Jézus az, aki „maga is megkísértetvén, segíthet azokon, a kik megkísértetnek.”** (Zsid 2:18) Ellen White óva óvott attól, hogy másvalakit helyezzünk Jézus helyére.

(III) Nehezen érthető kijelentések

Most pedig lássuk, hogyan egyeztethetők össze a felvetett idézetek a Bibliával és az iménti kijelentésekkel:

„...a Szent Lélek, az Istenség harmadik személye...” Először is azt kell tisztázni, mit értett Ellen White Istenség alatt. Mivel ez a fogalom bibliai kifejezés, vizsgáljuk meg, milyen vonatkozásban fordul elő a Szentírásban. Az első előfordulása ApCsel 17:29 - „Mivelhogy azért az Istennek nemzetsége vagyunk, nem kell azt gondolnunk, hogy aranyhoz, vagy ezüsthöz, vagy kőhöz, emberi mesterség és kitalálás faragványához hasonlatos az istenség.” Ha tovább olvassuk az ígét, világossá válik, hogy itt az istenség alatt az Atyát érti, mert Ő az, aki rendelt egy férfiút, aki által ítélni fog (31. vers). A második ige Róma 1:20 - „Mert a mi Istenben láthatatlan, tudniillik az ő örökké való hatalma és istensége, a világ teremtésétől fogva az ő alkotásaiból megértetvén megláttatik; úgy, hogy ők menthetetlenek.” Ezúttal az istenség az isteni természetre utal, mindazokra a tulajdonságokra, amik megkülönböztetik a Teremtőt a teremtményektől. A harmadik ige Kol 2:9 - „Mert Ő benne lakozik az istenségnek egész teljessége testileg.” Ezt a kijelentést ismét érthetjük úgy, hogy az Atya lakik benne a Lélek által (Jn 14:10-11), tágabb értelemben pedig az isteni tulajdonságok teljességére is utalhat, ahogy az előző igében is. Máshol nem fordul elő ez a szó a Szentírásban. **Az az értelmezés tehát, mely szerint az „Istenség” kifejezés a Szentháromságra utal, teljesen alaptalan.**

Milyen értelemben lehet akkor a Szent Lélek az Istenség harmadik személye? Ahogy már a Biblia tanításának vizsgálatakor is láthattuk, Isten a Szent Lélek által van jelen mindenütt. **A Szent Lélek az Isten személyiségét hordozza, mégsem ugyanúgy nyilvánul meg, mint az Atya, vagy a Fiú.** Ezért mondhatjuk, hogy a Szent Lélek az Istenség, azaz az Atya egy harmadik megnyilvánulási formája. (Az első maga az Atya, a második a Fiú, aki az Ő

valóságának képmása, a harmadik pedig mindenütt jelenvaló lelkük). **Személy olyan értelemben**, - ahogy már láttuk is -, **hogy az Atya és a Fiú személyét képviseli.** Érdekességként megjegyzem, hogy Ellen White sehol nem beszél „az Istenség első személyéről” ill. „az Istenség második személyéről.” Nem meglepő ez, ha megértjük: Ellen White a Bibliával együtt távol állt a három-egy-Isten gondolatától. **Az Atya és a Fiú valóságos, különálló személyek. A Szent Lélek azonban az Ő személyüket képviseli - hiszen az Ő lelkük -, éppen ezért nem választható el tőlük.**

„A Szentléleknek személyisége [personality] van, egyébként nem tanúskodhatna a mi lelkünknek, illetve vele együtt arról, hogy Isten gyermekei vagyunk. [Utalás Róm 8,16-ra.] Továbbá isteni személy [divine person] kell hogy legyen, különben nem vizsgálhatná azokat a titkokat, amelyek mélyen elrejtve Isten gondolatában vannak.”

Ellen White szóhasználatában a személy és a személyiség között sokszor igenis különbséget tett - például ebben az esetben is. (Próbáljuk csak meg úgy olvasni, hogy a személyiség helyére személyt helyettesítünk be - ellentmondásra jutunk.) Egy másik helyen ezt olvashatjuk tőle:

„*A Szent Lélek a Vigasztaló, **Krisztus nevében.** Krisztust személyesíti meg, mégis egy különálló személyiség.* Elnyerhetjük a Szent Lelket, ha kérjük azt, és megszokjuk, hogy inkább Istenben bízunk, mint véges emberi közvetítőkben, akik hibázhatnak.”
(*Kéziratok*, 20. kötet, 324. old.)

Ellen White itt sem mond többet, mint amit a Biblia alapján is megérthettünk már: a Szent Lélek Krisztus neve, személye, de **Krisztus máshogy van jelen a Szent Lélek által, mint a mennyben, ezért a Szent Léleknek más a személyisége, mint a Fiúnak.** 1Kor 2:11 magyarázatánál Ellen White nem a Szent Lélek személy voltát emeli ki, hanem azt, hogy isteni. A Bibliából és Ellen White más kijelentéseiből pedig azt olvassuk, hogy egyedül Krisztus volt beavatva Isten tanácsába, senki más. Figyeljük meg jól ezt a kijelentést:

„Az emberi természet kötöttségei miatt *Krisztus nem lehetett jelen minden helyen személyesen*; ezért tulajdonképpen [a tanítványok] érdekében állt, hogy elhagyja őket, visszatérjen Atyjához, és elküldje a Szent Lelket, amely majd folytatja munkáját a földön. ***A Szent Lélek Ő saját maga, levetve az emberi személyiséget, függetlenül annak megkötéseitől. [Krisztus] Szent Lelke által mindenütt jelen van.***” (*Kéziratok*, 14. köt., 23. old.)

A Szent Lélek tehát levetette az emberi személyiséget. (Vajon itt is behelyettesíthető a személy?) Hogyan lehet levetni valamit, ami nincs rajtunk? Egyedül Krisztusról olvassuk, hogy emberi természetet vett magára, a Szent Lélek tehát Krisztus személye, az Ő lelke. Míg a Fiú örök időken át megőrzi emberi természetét (személyiségét), addig a Szent Lélek formájában az emberi személyiség - idő- és térbeli - kötöttségeitől mentesen munkálkodik a világegyetemben. Ebben az értelemben mondhatjuk a Szent Lélekről, hogy különálló - harmadik - isteni személyiség.

A következő kijelentést hadd idézzem bővebben:

„Az Úr azért mondja ezt nekünk, mert tudja, hogy javunkra válik. Falat emel körénk, hogy ezáltal is megőrizzen minket a bűntől, és hogy áldásai és szeretete gazdagon áradhasson ránk. Ezért kellett itt alapítanunk ezt az iskolát. Az Úr arra utasított minket, hogy ezen a helyen telepedjünk meg, és minden okunk megvolt azt gondolni, hogy a megfelelő helyen vagyunk. Azért jöttünk ide, hogy iskolát hozzunk létre, úgyhogy meg kell értenünk, hogy *a Szent Lélek - aki éppúgy személy, ahogy*

Isten is személy - jár közöttünk, noha szemünkkel nem látjuk; meg kell értenünk, hogy az Úr Isten a mi Megtartónk és Segítőnk.” (Igehirdetések és beszédek, 136, 137. old., 66. kézirat, 1899)

Itt érdemes megjegyezni, hogy a prédikációban, ahol ezt Ellen White leírta, több utalást is tett a beszüremelő panteista tévelygésekre. Kellogg ugyanis azt tanította, hogy Isten egy mindent betöltő esszencia - azaz nem személy; később pedig, mikor elfogadta a Szentháromság-tant, azt kezdte tanítani, hogy valójában nem mindhárom isteni „személy”, csak a Szentlélek-Isten van mindenütt és mindenben jelen. Ellen White ezen elképzelés ellen emelt szót, és óvott attól, hogy a Szent Lelket - különválasztva Isten személyétől - valamiféle személytelen energiaként kezeljük. **A Szent Lélek Isten személyes jelenléte, ezért úgy kell gondolkoznunk, mintha maga Krisztus lenne velünk, járna közöttünk, amikor elküldi Lelkét** - ahogy ígérte is: „és ímé én ti veletek vagyok minden napon a világ végezetéig. Ámen!” (Mt 28:20) Ezt a felfogást tükrözik a következő kijelentések is:

„Krisztus láthatatlanul járja utcáinkat. A kegyelem üzeneteivel tér be otthonainkba. Mindazokkal, akik az Ő nevében akarnak szolgálni, együtt kíván működni. Közöttünk van, hogy meggyógyítson és megáldjon minket - ha befogadjuk Őt.” (A nagy Orvos lábnyomán, 107. old.)

„Emlékezz, hogy **Jézus mindig melletted van, bárhová is mész**: figyeli tetteidet és hallja szavaidat. Szégyenkezned kellene-e vajon, ha meghallanád hangját, amint hozzád szól, és ha tudnád, hogy hallja minden beszélgetésedet?” (Ifjúsági útmutató, 1897. február 4., 3. bek.)

„**Ő [Krisztus] ma is betér hozzánk Szent Lelke által. Ismerjük fel őt** most; és akkor megismerjük majd mikor az égnek felhőin jön is el, hatalommal és nagy dicsőséggel.” (Review & Herald, 1901. április 30., 8. bek.)

A legtöbb Szentháromság-hívó elriad attól, hogy a Szentlelket semleges személyes névmással illesse („Ő” [He] helyett „az” [it]), s ez tükröződik azon a tendencián is, hogy Ellen White kijelentéseiben törekszenek „áthletni” az összes ilyen szépséghibát. Tagadhatatlan azonban a tény, hogy Ellen White nagyon gyakran élt ezzel a kifejezésmóddal, és nem csak hasonlatokban. A fenti idézeteken túl íme még néhány példa, amikor kifejezetten személyként beszél róla (nem pedig pl. szélként), és mégis a semleges névmást használja:

„A Szent Lélek minden lélekben ott kíván lakozni. Ha szeretett vendégként üdvözlük [it], mindazok, akik befogadják [it], teljessékké lesznek Krisztusban...” (Kéziratok, 18. köt., 47. old.)

„Ahelyett, hogy elnyomjuk és eltoljuk magunktól, inkább üdvözlőnk kellene a Szent Lelket, [its] jelenlétére áhítozva.” (NPU Tallózó, 1909. május 26., 4. bek.)

Ha a Szent Lélek az Atyával és a Fiúval egyenlő, harmadik isteni személy lenne, meglehetősen különös ez a szóhasználat. **Az Atyát és a Fiút soha nem illette semleges névmással a próféta - nem tiszteletlenség ez a Szent Lélekkel szemben? Kivéve ha az Atya és a Fiú lelke -** amint az is.

A „három mennyei hatalom/fenség” kifejezés, illetve ennek különböző formái azért tűnnek a legtöbb olvasó számára egyértelmű „Szentháromság-formulának”, mert nehezen tudják elképzelni, hogy ezt másképp is lehet érteni. Pedig éppen Uriah Smith, aki talán leghatározottabban ellenezte azt a nézetet, ami a Szent Lelket különálló személynek állította be,

maga is használt ilyen és ehhez hasonló kifejezéseket. **A Szentháromság-tagadó úttörők számára egyáltalán nem voltak megdöbbenőek vagy szokatlanok ezek a szavak**, mert természetes jelentésük összhangban van a Biblia tanításával: egy Isten van, az Atya, két isteni személy/lény: az Atya és a Fiú, és három isteni személyiség/megnyilvánulás: az Atya, a Fiú és a Szent Lélek. Éppen a megváltási mű véghezvitelében van kulcsfontosságú szerepe a Szent Lélek személyiségének, hiszen Krisztus a Lélek által van jelen az emberi szívben. A Szent Lélek titokzatos munkája nélkül Krisztus áldozata hiábavaló lett volna, így viszont meggyőzi a világot bűn, igazság és ítélet tekintetében.

Vitatható az az állítás, hogy Ellen White tulajdonképpen a Szentháromságot tanította, hiszen ő maga soha nem használta ezt a kifejezést - annak ellenére, hogy a fogalom az egész keresztény világban ismeretes volt, sőt, ő maga is Szentháromság-hívő egyházból jött (methodista gyülekezetben keresztelkedett meg). **Vajon hova vezet az a feltételezés, hogy - bár egyértelmű tanbéli korrekciónak szánta kijelentéseit -, ő maga mégsem merte felvállalni, hogy nyíltan beismerje a közösség korábbi tévedését e kérdésben, sőt, még csak a jól ismert, és „szinte kikerülhetetlen” kifejezést sem használta hitének megjelölésére?** Nem, ő ettől sokkal egyenesebb volt. Amikor tévedett ő, vagy a közösség, nyíltan elismerte és megfeddte a tévelygést, és elhatárolódott attól (pl. nyitott/zárt ajtó, szombat/szombatkezdés kérdése). A Szentháromság-tan esetében azonban egyetlen ilyen vallomással sem találkozunk.

Zárásul megállapíthatjuk, hogy a Szent Léleknek azért nincs saját mondanivalója, mert az Atya és a Fiú tulajdona, kettejük közös lelke. Krisztusból vesz, Őt teszi jelenvaló számunkra, nem saját magát. Minden Szentháromság-hívő elismeri, hogy a Szentlélek a legkülönösebb és legtitokzatosabb személy az Istenségen belül. Hiába is próbálnánk megismerni őt, próbálkozásaink sikertelenek maradnának. Nem tudjuk megfogni, nem tudjuk elképzelni, nem tudjuk fejünket a keblére hajtani. Ha köntösének peremét kívánnánk megragadni, csak levegőt markolnánk. Meg kell értenünk: **a Szent Lélekkel, mint különálló személlyel nem lehet közösségre jutni** - „a mi közösségünk az Atyával és az ő Fiával, a Jézus Krisztussal” van. (1Jn 1:3) Hogy lehet, hogy ez által az isteni befolyás és erő által mégis mindenhol személyesen jelen lehet Isten és Krisztus? Nem tudjuk, de Ellen White tanácsa áll: „**Nem lényeges számunkra az, hogy pontosan meg tudjuk határozni, micsoda a Szent Lélek.**” Értjük be azzal, amit a Biblia kinyilatkoztat róla, és ne spekuláljunk tovább.

6. Isten titkai

Nem képezi vita tárgyát az az állítás, hogy Isten lényének megértése meghaladja az emberi elme korlátait. Egy-egy tantételnek - még ha csak dogmatikusan mondjuk is ki, és aztán nem foglalkozunk vele tovább - következményei vannak. **A tévedések rendszerint helytelen gondolkodásmódhoz és igeellenes gyakorlathoz vezetnek. Ha nem vezetjük végig logikusan a következtetéseket, abba a hibába eshetünk, hogy azt hisszük, mindent jól gondolunk, közben pedig már behálóztak a tévedések.**

A Szentháromság-tan ellentmond a Bibliának azzal, hogy azt állítja, Isten három, mikor a Biblia szerint egy. **Elvesz belőle**, amikor azt mondja, Krisztus nem Isten valóságos, született Fia, noha a Biblia világosan tanítja ezt. **Hozzátesz a Biblia kijelentéseéhez**, amikor azt bizonygatja, hogy a Szentlélek-Isten ugyanolyan isteni személy, mint az Atya és a Fiú. És mindezt még azzal is tetézi, hogy mindenféle kritikai vizsgálatot elutasít, ami megkérdőjelezné hitelességét. Ez általános jelenség az összes Szentháromság-hívő egyházban. Ez a tan védhetetlen a Biblia alapján, sőt, ha alaposabban megvizsgáljuk, istenkáromló is, ezért képviselőinek az áll érdekében, hogy - amennyire lehet -, ne bolygassuk. Az igazság ezzel szemben kiállja a vizsgálat próbáját.

Ellen White Chapman testvérhez írt levele jól mutatja, White testvérnő hogyan viszonyult úttörőtársaihoz a Szent Lélek kérdésében. Chapman testvér ugyanis azzal az ötlettel állt elő, hogy „a Szent Szellem nem Isten Lelke, azaz Krisztus, hanem Gábiel angyal,” azaz egy különálló, harmadik személy. Ellen White nem oktatta ki, teológiailag mi a helyes álláspont (ezt a tisztet az igazságban erős testvérekre bízta, neki nem ez volt a feladata), ellenben három ízben is megerősítette tanácsát: **„Remélem, hogy mégis megpróbálsz összhangba hozni nézeteid a közösségével. ... Egységre kell jutnod testvéreiddel. ... Arra kell törekedned, hogy olyan közel kerülj népünkhöz, amennyire csak lehet, ne pedig a lehető legtávolabb.”** A „népünk által elfogadott nézet” ebben a kérdésben pedig egyértelmű volt: **a Szent Lélek nem egy különálló személy, hanem „Isten Lelke, azaz Krisztus” maga.** Ellen White biztonságosnak ítélte ezt az álláspontot, mivel tökéletes összhangban van a Bibliával és a Prófétaság Lelkével.

Ezen a háttéren igen vakmerő dolog volt egyesek részéről a XX. század elején - Ellen White intése ellenére - új teológiát szorgalmazni e kérdésben, mely ellentétben állt a közösség megalapozott hitével. Semmi joguk nem volt erre, mégis véghezvitték tervüket. A HNA Egyház most egy sereg olyan dologban hisz, ami túlmegy a Biblia egyszerű tanításán, és aki egyháztag akar lenni, kötelezve van, hogy olyan tanokat fogadjon el, amiket nem lehet egyértelmű „Így szól az Úr” kijelentésekkel alátámasztani. De ez vajon mentesít-e minket a felelősség alól, hogy kutassuk az igazságot, és felold-e minket kötelességünk alól, hogy azon az ösvényen járjunk, amelyen a prófétai szó jóváhagyása nyugszik?

Bár a tanulmány sok igaz dolgot felsorol, a legkínzóbb kérdésekre valójában nem válaszol. **Hogyan lehet, hogy egyedül Krisztus volt az egyetlen lény, aki Isten minden tervével és szándékával azonosulni tudott, ha a Szentlélek, mint harmadik isteni személy is vizsgálja és tudja Isten dolgait?** Akkor a Szentlélek nem tud azonosulni azokkal a dolgokkal, amiket kutat? Vagy a Szentlélek nem Isten, csak valami harmadrendű kis-Isten (sőt, negyedrendű, ha azt is hozzáteesszük, hogy a mennyei hierarchiában Krisztus után Lucifer következett)? Vagy a Szentlélek csak személy, de nem lény (noha valójában mégis lény, mert a személy ugyanaz, mint a lény)? Ezt a bizonyágtételt nem lehet megkerülni. Kettő, egész pontosan kettő isteni lény van mindössze az egész világegyetemben - az Atya és a Fiú! **„Egyedül az Atyát és a Fiút kell felmagasztalni.”** (Ifjúsági útmutató, 1898. július 7.) Szomorú, ha ezt az egyszerű bibliai igazságot sem tudjuk már a Szentírásból kiolvasni, hogy ki az az Isten, akit félünk kell. **Az úttörők, köztük az idézett Cottrell is, egyszerű hittel ragadták meg a Szentírás igazságait, nem építettek köréjük spekulatív elméleteket.** Gondolkodásuk tisztaságát és következetességét tükrözi az alábbi idézet is:

„De ha azt kérdezik tőlem, hogy mit hiszek Jézus Krisztusról, azt válaszolom, hogy **mindent elhiszek, amit a Szentírás állít róla.** Ha a bizonyágtétel úgy mutatja be őt, mint aki már a világ létrejötte előtt Atyjával együtt volt dicsőségében, elhiszem. Ha a Szentírás azt mondja róla, hogy ő az Isten Fia, elhiszem. Ha kijelenti, hogy az Atya elküldte az ő Fiát a világra, akkor elhiszem, hogy volt neki egy Fia, akit el tudott küldeni. Ha a bizonyágtétel azt mondja, hogy ő az Isten teremtésének kezdete, elhiszem. Ha azt mondja, hogy ő az Atya dicsőségének visszatükröződése és valóságának képmása, elhiszem. És amikor Jézus azt mondja, hogy én és az én Atyám egy vagyunk, elhiszem; és amikor azt mondja, hogy az én Atyám nagyobb nálamnál, akkor azt is elhiszem; mivel mindez Isten Fiának beszéde, és mellelleg tökéletesen értelemszerű és magától értetődő.” (R. F. Cottrell, A-1-es betét, *Mielőtt elfelejtenénk*, 4. kötet, 2. szám, 2. negyedév, 1994)

7. Az úttörők nézetei

A mozgalom alapítóival kapcsolatos adatok magukért beszélnek. Bár Fromm pár évtizeddel

ezelőtt, egyháztörténeti művében úgy próbálta beállítani, hogy a Szentháromság-tagadás egy „betokozódott rákfene volt, ami elburjánzott, de csak bizonyos korlátok között,” (*A végzet mozgalma*, 530. old.) **a tények azt igazolják, hogy a mozgalom első néhány évtizedében általános volt a Szentháromság-ellenesség. Az egyház tanításai ezen az Isten-képen alapultak.** A nézetek, amik ellen „hadakoztak”, kivétel nélkül egy ugyanazon töről fakadtak, csak különböző árnyalatokban jelentek meg. **Az alapvető probléma minden Szentháromság-tannal, hogy meghamisítja Isten személyiségét.**

Történelmünk ismeretében tehát megkérdőjelezhető az a kijelentés, hogy „az úttörők által hangoztatott tiltakozásoknak egyike sem a biblikus Szentháromság-tanra vonatkozik” - egyrészt mivel a Szentháromság-tan soha nem a Bibliából eredezett, másrészt pedig mivel éppen amiatt vetették el a Szentháromság-tant, mert eltorzította Isten személyiségét. Mindenféle „három-egy-Isten”, „három személy - egy személy”, „három Isten”, „egy Isten - három személy” elméletet - és ezek különféle változatait - elvetettek. **Hitük, miszerint az egy Isten az Atya egyedül, Jézus Krisztus pedig az Ő szó szerinti, született Fia, semmilyen Szentháromság-elmélettel nem volt összeegyeztethető - sem akkor, sem most.**

Meg kell állnunk egy szóra J. S. Washburn kijelentésénél. Ő ugyan nem az úttörők első nemzedékéhez tartozott, azonban Ellen White közeli barátja volt, és pár évtizeddel túlélte a prófétanőt. Amikor befolyásos vezetők rá akarták erőltetni az egyházra Szentháromság-hívó nézeteiket **az 1930-as években, Washburn kiállt a régi hit védelmében, és az adventista vezetők által biblikusnak tartott Szentháromságot - talán az elsők között - nevezte a halálos eretnokségek omegájának.** Szó sincs tehát arról, hogy az úttörők hite bármi módon továbbfejlődhetett volna a Szentháromság-tan irányába - a két tanítás összebékíthetetlen: az egyiket el kellett vetni, hogy a másik meggyökerezhesen.

8. A Szentháromság-tan az adventizmusban

Mivel a Szentháromság-tannal kapcsolatos vita nem új jelenség az adventizmusban, született már néhány tanulmány erről amerikai testvéreink részéről is. A HNA Egyházat képviselő Jerry A. Moon, az Andrews Egyetem történelemprofesszora 2003-ban írta meg az egyház legfrissebb álláspontját tükröző, átfogó tanulmányát, melynek címe: *Az adventista Szentháromság-vita*. Mivel Moon védi az adventista Szentháromság-tant, a kialakulásával ill. történelmünkkel kapcsolatos beismerései feltehetően nem elfogultságból fakadnak, hanem a pusztán tények elfogadásából. Erre való tekintettel többször is segítségül fogom hívni tanulmányát a felmerülő pontatlanságok helyesbítéséhez.

Először is történetileg tarthatatlan azt állítani az 1888-as üzenet hirdetőiről, hogy végeredményben ők rakták le a közösségen belül (Ellen White mellett) a Szentháromság-tan alapjait. Érdemes elolvasni írásaikat elejétől végéig - a Szentháromság-tannak nyomát se találjuk bennük! **Waggoner nem azt mondja, mint amit a Szentháromság-hívők tanítanak,** hogy a Fiú Isten, mint öröktől fogva az Atyától különálló, és vele egyenlő lény, saját hatalmánál fogva bírja az istenséget. Éppen azzal támasztja alá egész érvelését, hogy Krisztus Isten született Fia, és ezen a jogen örököl mindent. Moon a következőket írja Waggonerrel kapcsolatban:

„Bár az 1890-es években *Waggoner még nem tudta egészen felfogni Krisztus végtelenül örök preegzisztenciáját,* meggyőző érveket hozott fel amellelt, hogy Krisztus nem teremtmény. ... *Waggoner még nem volt egészen Szentháromság-hívő,* azonban világosan látta, hogy ahhoz, hogy jobban fel tudjuk fogni Krisztus megváltói munkáját, jobban kell értékelnünk Istenségét.” (Moon)

Spear művét is megemlíti a tanulmány, azonban figyelembe kell vennünk pár dolgot. Egyrészt

ez csak egy traktát volt, másrészt semmi bizonyíték nincs arra, hogy komoly hatással lett volna az advent-hívókra. Tény, hogy **az adventistáknak nem volt kötelező hitvallásuk az első néhány évtizedben**, így a testvéreknek szívük jogában állt másképp hinni a Szentháromság kérdésében, ettől nem közösitették ki őket (annak ellenére, hogy a túlnyomó többség antitrinitárius nézeten volt). Ezért fordulhatott elő a későbbi években, hogy befolyásos emberek vezető pozícióba kerülve olyan radikális változást tudtak kivívni a közösség hitében.

Ellen White szerepével és jelentőségével kapcsolatban ma különböző nézetek vannak. LeRoy Edwin Froom annak idején (XX. század közepe) úgy próbálta beállítani, hogy Ellen White kezdettől fogva Szentháromság-hívó volt, és ezt a tradíciót követte Erwin Roy Gane is teológiai szakdolgozatában, amiben Ellen White-ot „Szentháromság-hívó monoteistának” nevezte. Ezt a nézetet képviseli a tanulmány is, azonban a legújabb elmélet már kissé túlhaladottnak tartja ezt a felfogást. **Tagadhatatlan ugyanis, hogy Ellen White - a korai éveiben halmozottan - tett olyan kijelentéseket, amelyek nem kimondottan támogatják a Szentháromság-tant.** Moon ezt írja: „Az, hogy Ellen White 'Szentháromság-hívó monoteista' volt, ahogy Gane állítja, igaz a kiforrott Isten-képére, 1898-tól. Az 1840-es években azonban még nem állt rendelkezésére minden elem ehhez a nézethez.” Azaz: Ellen White Istenről alkotott elképzelése megváltozott az évek során (vagyis Istent váltott, anélkül, hogy ezt nyíltan elismerte volna). Ez bizony súlyos vád.

Komoly problémák merülnek fel azon feltételezés kapcsán, hogy Ellen White a *Jézus élete c.* könyvben megjelentetett kijelentéseivel kívánta új mederbe terelni az egyház teológiáját. Egyrészt ha alaposabban utánajárunk, milyen körülmények között történtek a korábbi tanbeli korrekciók (leginkább a mű elején), levonhatjuk azt az általánosítást, hogy a korábbi nézetek minden esetben határozottan tévesnek lettek nyilvánítva (a személyes tévedéseket is elismerve), az új nézet ezzel szemben ki lett hangsúlyozva, mint igazság. Az Istenségről szóló tanítással kapcsolatban ilyen beismerésről senki nem tud - **ha Ellen White valóban változtatni szeretett volna a közösség nézetein, akkor minden korábbi módszerét és eljárás módját megtagadva ezúttal olyan eszközhöz nyúlt, ami legkevésbé sem volt alkalmas egy ilyen horderejű változtatást tisztességes módon véghezvinni.** Ez megkérdőjelezi Ellen White profétai hűségét.

Másrészt ha azt feltételezzük, hogy Ellen White nem egyenesen, hanem félreérthető utalások segítségével akarta megváltoztatni annak az egyháznak a hitét, aminek társalapítója volt, vegyük észre, hogy saját kijelentéseivel kerülünk ellentmondásba!

„Semmi sincs olyan drága számomra, mint hogy ismerhetem Krisztust, mint Megváltómat. **Nagyra értékelem az igazságot, minden jottáját, amint az a Szent Lélek által kijelentett számomra az elmúlt ötven évben. Szeretném, ha mindenki tudná, hogy az igazságnak ugyanazon az alapszintén állok most is, amit már több, mint fél évszázada fenntartunk.** Ez az a bizonyágtétel, amit ki szeretnék hangsúlyozni ma, hetvennyolcadik születésnapomon. - 142. kézirat, 1905.”
(*Kéziratok*, 4. köt., 44. old.)

„**Isten soha nem mond ellent Önmagának.** Az Írás bizonyágtételének helytelen alkalmazása, ha olyasmit akarnak erőszakkal bizonyítani vele, ami nem igaz. Egyik ember a másik után fog előállni, hogy állítólagos világosságukat átadják nekünk, és hirdessék álláspontjukat. **De mi a régi útjelzőknél maradunk.** [1 Jn 1:1-10 idézve]

Azt az utasítást kaptam, hogy bátran szóljam a korunkhoz illő szavakat, mivel eljött az ideje annak, hogy nevének nevezzük a bűnt. Hiú, dicsőségvágyó, megtéretlen emberek akadályoznak bennünket munkánkban. Új elméleteket gondolnak ki, s ezeket igazságként hirdetik. *Ha azonban elfogadjuk ezeket az elméleteket, akkor azt*

az igazságot vetjük el ezzel, amelyet Isten az elmúlt ötven évben adott népének, s melyet a Szent Lélek bizonyágtételével alapozott meg.” (Levél J. A. Burdenhez, 1905. december 11.)

„És most, hogy *már fél évszázada árad ránk az ige tiszta fénye*, megmutatva, mi az igazság, hamis elméletek sokasága kezd terjedni, hogy megzavarja az elméket. De a korai tapasztalatunkkor szerzett bizonyítékoknak ma is ugyanolyan ereje van, mint akkor. *Az igazság most is ugyanaz, mint akkor, és egyetlen cövek vagy pillér sem mozdítható el az igazság emelvényéből.* Amire az 1844-es, 1845-ös és 1846-os években eljutottunk az Ige kutatása alapján, ma is igazság, minden apró részletében. - 38. levél, 1906.” (A késői évek Elmshavenben, 1905-1915, 77. old.)

Könnyen lehet tehát, hogy Andreasen és mások, akik „tanbéli korrekciónak” vélték Ellen White kijelentéseit, tévedtek. Andreasen ugyanis látogatása során nem azt kérdezte Ellen White-tól, hogy hisz-e a Szentháromságban, hanem hogy az ő tollából származnak-e azok a bizonyos kijelentések. White testvérnő pedig csak mosolygott rá - hát persze hogy tőle származnak, de ez miért okoz problémát? Sajnos arra már nem került sor, hogy személyesen is megkérdezzék, vajon egyetért-e azzal az értelmezéssel, amit később leszűrtek írásaiából.

Azért is különös gondolat feltételezni, hogy Ellen White Szentháromság-hívő volt, mert erről még gyermekeit sem tudatta. **Willie White, aki James White halála után legközelebbi munkatársa lett, élete végéig Szentháromság-tagadó volt.** Jóval édesanyja halála után, mikor a Szentháromság-tan már kezdett teret nyerni az egyházban, ezt írta egy levelében:

„Meglehetősen felkavarnak, és sok szomorúságot okoznak nekem egyes prédikátoraink állításai és kijelentései, amivel azt próbálják meg bizonyítani, hogy a Szent Lélek ugyanolyan különálló személy, mint Isten, az Atya, és Krisztus, az örök Fiú.” (Levél Willie C. White-tól H. W. Carrhoz, 1935. április 30.)

A Wilcox-féle „hitvallást” sem szabad körülményeitől elszigetelten értelmezni. Először is már említettük, hogy **az adventistáknak nem volt olyan értelemben vett „hitvallásuk”, mint a többi protestáns felekezetnek** - azaz nem volt kötelező érvényű, pontjai javaslat jellegűek voltak. Másrészt **Wilcoxról tudható, hogy ebben az időben a Review szerkesztője volt**, tehát elég nagy szabadsága volt, mit rak bele az újságba. Harmadszor **Ellen White nem-reagálása semmit nem jelent**, hiszen az ő feladata nem az igazságosztás volt, hanem az Úr üzeneteinek közvetítése. **Előfordult, hogy miután elhangzottak a figyelmeztetések, visszavonult, és a problémák rendezését rábízta a testvérekre.** Jó példa erre a Kellogg-féle 'Élő templom' esete:

„Mikor nekem is küldtek egy másolatot az 'Élő templomból,' **egy ideig olvasatlanul porosodott a könyvtáramban.** Az Úrtól kapott világosság fényében tudtam, hogy a könyv által hirdetett nézetek közül nem mind bírja Isten jóváhagyását, sőt, ezeket az ellenség eszelte ki, hogy hálóként használhassa az utolsó időkben. **Azt gondoltam, ezt bizonyára mindenki észre fogja venni, s így nem lesz szükség arra, hogy bármit is mondjak ezzel kapcsolatban.**” (Különleges bizonyágtételek, B sorozat, 2. szám, 52. old.)

Hogy Wilcox „hitvallása” mennyire nem egyetemes álláspontot tükrözött, jól mutatja, milyen viták kerekedtek a nyomán. A valóság az, hogy a konferenciaelnöknek be kellett rekesztenie az ülést, mert nem tudtak megegyezni. Moon finoman utal ezekre:

„Wilcox Review-ban tett kijelentése ellenére, (vagy talán éppen amiatt), **a Szentháromság-tan körüli viták felfokozódtak a huszadik század első**

évtizedeiben. Az 1919-es Bibliakonferencián Krisztus örökkévalósága és az Atyához való viszonya volt a két leglényegesebb kérdés - **a vitában azonban nem született állásfoglalás.**” (Moon)

A későbbi évtizedekben néhány befolyásos személyen keresztül sikerült aztán teret hódítania ennek a tanításnak. LeRoy Froom, F. M. Wilcox és Roy Allen Anderson személye évtizedeken át meghatározta az adventista egyház paradigmaváltásának irányát. Nem igaz az, hogy ne lettek volna ellenhangok - pusztán csak nem volt elég nagy a befolyásuk ahhoz, hogy bármit is elérjenek. Moon elismeri, hogy még az 1960-as évekből is tudunk egyénekről, akik életük végéig ellenezték a Szentháromság tanát.

Hogy végbement ez a radikális változás, döbbenetes, de egyáltalán nem meglepő. **Ellen White előre megjósolta a hitehagyást, és be is teljesedett, szóról szóra.** Mi azonban választhatunk: csatlakozunk a hitehagyáshoz, veszélyeztetve üdvösségünket, vagy inkább a régi útjelzőkhöz ragaszkodunk, engedve a prófétai beszédnek? Isten nem kényszerít minket egyik útra sem, de kérlel, hogy ne álljunk magunknak repedezett kutakat, amelyek nem tartják a vizet (Jer 2:13). Így szól az Úr népéhez: „Álljatok az utakra, és nézzetek szét, és kérdezősködjetek a régi ösvények felől, melyik a jó út, és azon járjatok, hogy nyugodalmat találjatok a ti lelketeknek!” Ne legyünk makacsok, mint az ősi Izráel, akik „azt mondták: Nem megyünk!” (Jer 6:16)

9. Hitvallások

Érthetetlennek tartom, hogy **a Biblia egyházának miért kell ún. keresztény hitvallásokat oltalmába vennie.** Ha eddig nem is lett volna nyilvánvaló valakinek, hova vezet a Szentháromság-hit, most mindenképpen meg kellene forduljon a vészharang. Kedves Testvérek! Ilyen könnyen elfelejtjük, mit mond nekünk Jézus Krisztus kijelentése arról az időszakról, amelyben ezek a hitvallások születtek? Innen már csak egy lépés, hogy ugyanennek a zsinatnak a határozatát alapul véve a Szentháromság-Isten tiszteletére elkülönített napra térjünk át - a vasárnapra. J. N. Andrews, a híres adventista történész szavai magukért beszélnek:

*„A Szentháromság tanát 325-ben, a niceai zsinaton fektette le az egyház. **Ez a tan. eltorzítja Isten és az ő Fia, Jézus Krisztus, a mi Urunk személyiségét.** Pusztán a gyalázatos intézkedésekre való tekintettel, amelyekkel az egyházra kényszerítették, és amelyek az egyháztörténelem lapjaiból kiolvashatók, **szégyenkeznie kellene e tan minden követőjének.**” (Review & Herald, 1855. március 6.)*

R. F. Cottrell megjegyzi:

*„A tény, hogy ez a tan egyike volt a vezető tanoknak, sőt **talán a legfőbb tan volt, amely Róma püspökét pápaságra való törekvésében elősegítette,** nos, ez már önmagában sem túl bizalomgerjesztő.” (Review & Herald, 1869. július 6.)*

Hogy mennyire bibliaellenesek ezek a hitvallások, mindenki megítélheti maga is, aki elolvasta ezt a választ. Sokkal szomorúbb viszont, hogy olyan zűrzavar van már az advent nép vezetői között, hogy lassan kezdjük nem érteni, mi a probléma Babilon istenével. Tulajdonképpen egész elfogadható már számunkra a környező népek vallása. **Ha most a költői szabadságra hivatkozva bibliaellenes gyakorlatot engedünk meg a Szent Lélekkel kapcsolatban, legközelebb talán a vasárnapünneplést fogjuk bevezetni, mint a keresztény szabadság egyik megnyilvánulását?** Hova vezet mindez?

10. Végszó

Zárásul hadd foglaljam össze válaszom végkövetkeztetéseit.

(I) A hármasság angyali üzenet első felhívása alapján létfontosságú kérdés merül fel: **Ki az az Isten, akinek az imádásra fel vagyunk szólítva? A Szentháromság-tan szerint az itt szóban forgó Isten magában foglalja mind az Atyát, mind a Fiút, mind a Szentlelket. Az advent nép első ötven évben képviselt álláspontja szerint viszont az Isten egyedül az Atyát jelenti.** Tehát rögtön nem mindegy, hogy három személy előtt hódolok, vagy csak az Atya és a Fiú előtt, ahogy azt a Biblia tanítja. **Ha alaposan megvizsgáljuk, és logikus következményei szerint végigvesszük a Szentháromság-tant, akkor egészen bizonyos, hogy az összes alappillért megingatja, illetve átértelmezi.**

(II) A Biblia kijelentései alapján teljes biztonsággal megválaszolhatók azok a kérdések, hogy kicsoda az Isten, milyen kapcsolatban van az Atya és a Fiú, és kicsoda a Szent Lélek? **Ha következetesen alkalmazzuk a helyes Biblia-értelmezés alapelveit, kizárt, hogy a Szentháromság-tanra jussunk igéiből.**

(III) **Ellen White tökéletes összhangban volt a Bibliával és az úttörőkkel az Istenről szóló tanítást illetően.** Kijelentései, melyeket a Szentháromság-tan védelmében szokás felhozni, valójában összeegyeztethetők az úttörők hitével. Ellen White síkra szállt az első ötven év hitelveiért, és minket is arra intett, hogy ezekhez ragaszkodjunk. Távollépett tőle, hogy teológiai paradigmaváltást kezdeményezzen, ehelyett mindig a lelki megújulást szorgalmazta.

(IV) A XX. század első felében, de különösen **Ellen White halála (1915) után az advent egyház romlása felgyorsult**, és a Szentháromság-tan az 1930-as illetve 40-es években bekerült az adventista hitelvek közé. **Ellen White figyelmeztetései, melyek a hitehagyás omegájára vonatkoztak, mind beteljesedtek az ezt követő évtizedekben.** (Ennek részletes dokumentációjához lásd: Allen Stump: *Hitünk alapjai*.)

Az Istenség kérdése sokkal fontosabb, semhogy félvállról vehetnénk. Az említett anyagok nagy része egyelőre csak angol nyelven érhető el, de a fordítás folyamatban van (ami kész, elérhető a <http://filadelfia.hu> webhelyen). Amit viszont minden őszinte keresztény megtehet, és meg is kell tennie: hogy **személyesen kutassa a Bibliát, és Istentől várja a válaszok kinyilatkoztatását.** Aki nyitott szívvel járul Istenhez, azt Ő biztosan nem hagyja sötétségben. Gondolkozzunk el ezen a figyelmeztetésen:

„A tény, hogy nincsenek viták és nézetkülönbségek Isten népe között, nem bizonyítéka a tiszta tanításhoz való ragaszkodásnak. **Fennáll a veszély, hogy nem tesznek különbséget az igazság és a tévelygés között.** Ha nem merülnek fel új kérdések a Szentírás tanulmányozása közben, ha nem kerülnek elő nézetkülönbségek, amelyek az embereket személyes Biblia-kutatásra ösztönöznék, hogy meggyőződjenek arról, hogy amit hisznek, igaz-e; **sokan lesznek, akik - mint a régi időkben is - hagyományokat fognak követni, és azt fogják imádni, akit nem ismernek.**” (Az evangélium szolgái, 298. old.)

Az Úr adjon kegyelmet és bölcsességet, hogy mindnyájan helyesen láthassunk, és Isten akarata szerinti döntést hozhassunk ebben a kérdésben is! Ámen!

Tisztelettel és testvéri szeretettel:
Sánta János